

Vladeta Jerotić

RAJNA LAZIĆ, akvareli

Između jave i sna

U lazak u svet slika Rajne Lazić – pohod je, a i inicijacija. Pohod je, u smislu "ići u pohode" nekome, često prvi put, nekome ko ti je drag; inicijacija, u smislu uvođenja u tajne obredom. Rajna Lazić nas svojim slikama uvodi u tajnu Svetlosti.

Većina slikara se opredeljuje, ili za prizore iz prirode (sa ili bez ljudi), ili za portrete, autoportrete, svet ljudi. Da li to njihovo opredeljenje ima neke veze sa njihovom urođenom intro ili ekstravertovanošću (kada se setimo Jungove podele ljudi na "psihološke tipove") ostavićemo ovoga puta po strani. Uostalom, svaki je čovek, prema K. G. Jungu i introvertovan i ekstravertovan, sa prirodnom težnjom ka ujedinjenju suprotnosti (*coincidentio oppositorum*), koja (težnja) više dolazi do izražaja u drugoj polovini života. Bogat unutarnji svet Rajne Lazić, slikara i pedagoga, istoričara umetnosti, žene i majke, pretočen je u zadivljujuće bogatstvo slikanih pejisaža. I kada se ne obaziremo na godišnja doba predstavljena na slikama, na ravničarski, planinski, jezerski, morski ili kakav drugi prizor, kada dovoljno pažljivo i dovoljno dugo posmatramo slike Rajne Lazić, doživljavamo neobičan spoj unutarnjeg i spoljašnjeg života, još i više, naslućujemo i nešto neobičnije – harmonično strujanje u sebi fizičkog, duševnog i duhovnog bića. Šta bi više mogao da poželi neki slikar od posetilaca izložbe nego da njegove slike proizvedu istovremeno fizičku toplinu (krvni sudovi se šire kada

nam je u duši toplo), duševnu ustreptalost i prisutnost Duha koji umetniku, opet jednom, "duva u nozdrve" Sebe samog! Na nekim slikama Rajne Lazić kao da prisustvujemo prvim danima Božijeg stvaranja sveta, kada se zemlja odvajaju od neba, kada se "duh dizaše nad vodama", isparavajući. Na drugim njenim slikama—akvarelima nazire se "kosmički bol" podele, otud se u nas uvlači bezrečna tuga. Čovek je biće koje je otac Justin Popović nazvao "čardak ni na nebu ni na zemlji". Šta bi trebalo drugo da znači ovakva, mislim, tačno iskazana misao o čoveku nego njegovu nedovršenost, odnosno stalnu, urođenu težnju ka potpunosti (ne i ka savršenstvu!). Na slikama Rajne Lazić stalno smo u fazi "tranzicije": iz nesvesnog, preko podsvesnog u svesno i – natrag. Možda je upravo ovo moje tvrđenje ujedno i najveće priznanje utisku koje slike Rajne Lazić proizvode i kod kritičara umetnosti i kod običnog sveta koji posećuje njene izložbe. Naime, iole pažljiviji posmatrač Rajninih slika u njima prepoznaje svoja tajanstvena emotivna raspoloženja koja ne traže definiciju, ali upravo zato veoma prijaju da se u njima što duže ostane. To je zato što kada uđete u "maglu" Rajninih slika, niste sigurni (niti želite da budete sigurni) kuda ćete i kada izaći. Nije li to onaj svet Laze Kostića i svih dobrih pesnika, svet između "jave i sna"? Ovakav se utisak o nekom stvaraocu stiže onda kada je on postigao u svome stvaranju ono vrhunsko: igru; ne zaboravimo da je igra nagon, prisutna je, dakle, kod svih ljudi, a zašto se ne ispoljava uvek konstruktivno! Ovaj, najpre unutarnji složeni svet slikarke Rajne Lazić, obogaćen je tačno pronađenom spoljašnjom tehnikom akvarela, kao i odgovarajućim bojama.

Zašto samo akvarel? U jednom razgovoru sa Mirjanom Ranković Luković, Rajna Lazić je rekla: "Kroz akvarel mogu da izrazim najtananije niti nadahnuća i misli, koje osećam u dodiru sa prirodom, od koje su se mnogi udaljili, a tako nam mnogo pruža!" Da bi čovek doživeo i shvatio prirodu, postao on potom stvaralac ili ne, neophodno je da je u detinjstvu bio sa njome prislan. Rajna Lazić je obilato osetila tu bliskost sa prirodom u detinjstvu, u njenom Jadru.

Neobično je da gotovo ni na jednoj slici Rajne Lazić ne zasmeta neki suvišan potez četkicom, jači namaz boje, na primer; boje su uvek samo blago naglašene i u punom skladu sa okolinom koju slika prikazuje.

Treba li ove slike Rajne Lazić nazvati imenima? Nije nužno. Kreativnije je kada se ostavi pažljivom posmatraču da sam neku sliku za sebe imenuje, ili ih ostavi neimenovane, upravo kao što ni neko svoje nejasno raspoloženje koje su slike u njemu izazvale ne može, ne ume ili i ne treba da prozove imenom.

Postoji li neka moguća veza između akvarelskih slika Rajne Lazić i religiozne filosofije Azije? Koliki je uticaj čitanja ili gledanja opčinjavajućih japansko-kineskih slika pejzaža bio prisutan u prošlosti, u toku formiranja slikarske ličnosti Rajne Lazić? Nema većeg značaja u obe moguće pretpostavke. Ako je, naime, bilo

uticaja, ovaj uticaj je bio i ostao u stvaraocu univerzalan, jer su azijski mudraci (pre svega Lao-Ce) dokučili za sve ljude nešto zajedničko. Ako nije bilo tog uticaja, onda je dubina nesvesnog slikarke Rajne Lazić progovorilo na najimpresivniji mogući način, i tako je onda umetnica potvrdila postojanje pomenute univerzalnosti (arhetipa).

Treba li na kraju reći da slike Rajne Lazić deluju terapijski na posmatrača, i da se sa njene izložbe izlazi umiren, zadovoljan, i više, spokojan i vedar. Možda je utisak takav i zato što akvareli Rajne Lazić nose u sebi i neki muzički umirujući ritam. Na vezu između Rajninih slika i muzike skrenuo je pažnju Živko Brković u izvrsnom eseju iz 2002. godine, ali pre njega Kosta Bogdanović nazvavši čistotu akvarela Rajne Lazić "malom dnevnom muzikom". Vredelo bi slušati genijalne Debisijeve "akvarele" i pritom posmatrati slike Rajne Lazić. Držim zato da će slike-akvareli Rajne Lazić biti uvek lekovite, o njima će se iznova i na novi i drukčiji način govoriti i pisati. Lekovito bi bilo imati u svojoj sobi neku sliku-akvarel Rajne Lazić da bi se čovek svakog dana, pogledavši je, osetio bogat u emocijama, mislima i naslućivanjima, i da bi otpočinjao i završavao dan sa što manje nervoze, svakodnevnne usplahirenosti ili straha od neizvesnog. Jer, neizvesno u slikama Rajne Lazić širi unutarnje vidike u čoveku, ne izaziva strah – već pouzdanje i nadu.